

Ishaja vsak dan rasen nedej in prasnihov.

PROSVE TA

Issued daily except Sundays and Holidays

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XI.

Cena lista je \$3.00.

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK 12. JULIJA (JULY) 1918

Yearly subscription \$3.00

STEV.—NUMBER 162.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Avstrijci so se umaknili 25 milj v Albaniji.

ZAVEZNIKI OKUPIRALI BERAT.

Zavezniška ofenziva na Balkanu sijajno napreduje. Na Dunaju priznavajo poraz.

OFENZIVA JE VELIKEGA POLITIČNEGA POMENA.

Rim, 11. jul. — Zavezniške čete v Albaniji prodirajo neovirano dalje. Tako javlja vojni stan. Porazena avstrijska armada se pomika nazaj proti reki Skumbi, 25 milj severno od Berata. Francoske čete prodirajo med jezerom Ohrida in dolino Tomorica. Bojevanje se razširja proti vzhodu, kjer so Bolgari pričeli z ljutimi napadi severno od Bitolja z namenom, da olajšajo zavezniški pritisk v Albaniji. Francozi so odbili bolgarske napade.

Dunaj (čez London), 11. jul. — Vojni stan poroča, da so avstrijske čete izpramile Berat v Albaniji in se umaknile na novo obrambno črto ob reki Skumbi.

London, 11. jul. — Zavezniška ofenziva na Balkanu dobro napreduje. Francosko-italijanske čete so od nedelje že prodrele 15 do 20 milj na šestdeset milj dolgi bojni črti v Albaniji. Današnje vesti pokazuje, da se ofenziva vrši od Devolija do Jadranskega morja, toda beani boji se vrše tudi ob reki Ohrid in v okolici Bitolja, ki je kakih 125 milj od morja.

Zavezniški so osvojili vsa južno Albanijo, torej skoraj polovico vse omenjene dežele.

Bojna črta med Osumom in Jadranskem morjem se danes nahača petnajst milj severno od točke, kjer se je ofenziva začela v nedeljo. Italijanska kavalerija prodira na obeh straneh reke Osum in zavezniške čete so dosegle zapadni breg nižje in srednje Semine. Francozi so obkolili Berat, največje mesto v južni Albaniji, ki je doslej služilo Avstrijcem za oporišče. Padee Berata se pričakuje vsak čas.

Na levem krilu zavezniške fronte, ki se opira na Jadransko morje, so Italijani odprli veliko vrzel v avstrijski črti in prišli sovražniku za hrbet. Skozi to vrzel prodira zdaj pehota in Avstrijci se v neredu umičejo skozi dolino Tomorica.

Francoski vojni stan poroča, da je bilo večeraj vjetih nadaljnjih 230 Avstrijcev in bojni plen dnevno narašča. Zavezniška armada v Makedoniji je bila pred kratkim pojačana z novo grško armado, ki šteje 400.000 mož. Med Nemci in Bolgari, ki držijo kakih 70 milj fronte vzhodno od Bitolja, je vsled tega nastalo zelo slabo razpoloženje. Zmagovita ofenziva ne samo v Albaniji, temveč na vsi macedonski fronti bi bila v tem času velikega političnega in militarističnega pomena za zavezniške.

Avstrijski vojni stan je sinoči pripoznal, da so se morale avstrijske čete v Albaniji umakniti pod velikim pritiskom sovražnika do črte Feri-Berat.

Z ameriške fronte.

Z ameriško armado ob Marni, 11. jul. — Nemci so postavili divizijo svojih loveev na črto vzhodno od Chateau Thierrya Američanom nasproti. Več teh loveev v posebni nemški uniformi je hotelo večeraj prekorčati slap na Marni južno od Mont St. Pera, toda naše strojne puške so jih pognale nazaj. Ameriški topničarji so v zadnjih 24 urah vrgli več tisoč plinskih granat in so vražne črte in s tem so prisilili Nemce, da morajo stalno nositi plinske maske.

(Dalje na 3. str. 1. kol.)

SENAT GLASOVAL ZA PROHIBICIJO.

Senatna zbornica je s 36 glasovi proti 33 odobrila suhaški predlog, ki ga mislijo poriniti s poljedelako predlogo.

PREDLOG IMA STOPITI V VELJAVO 1. JAN. 1919.

Washington, D. C. — S prvim januarjem prihodnjega leta bo prepovedana prodaja opojnih pijač v Združenih državah, če predsednik Wilson ne prepreči z veto kongresne akcije. Prepoved velja le za dobo vojne.

Prohibicionisti so po večmesečnem boju dosegli zmago, ko je senat s 36 proti 33 glasovom odobril prohibicijski predlog k poljedelski predlogi, da se ga vzame v predlogo. S tem glasovanjem je bil ovržen predlog senatnega predsednika, ki je odločil, da predlog ostane zunaj poljedelske predloge.

To glasovanje pomeni, da senat sprejme prohibicijski dodatni predlog, ko bo glasoval o predlogi.

Kongresna zbornica je že pokazala, da je za uvedbo prohibicije v volnem času, in zagovornikom osebne svobode in nasprotnikom prohibicije ne preostaja drugega, kot da se obrnejo na predsednika, da vetira predlogo, ker bi odtegnitev piva delavcem povzročila med njimi nepokoj.

Kako so glasovali senatniki o prohibicijski predlogi ostane zunaj dnevnega reda ali proti prohibiciji so glasovali:

Demokratje:
Gerry, Gore, Hitchcock, Jones (N. M.), King, Lewis, Martin, Phelan, Pomerene, Ransdell, Reed, Simmons, Smith (Ark.), Smith (Ga.), Smith (Md.), Swanson, Underwood, Wolcott—18.

Republikanci:
Bairst, Brandegee, Calder, France, Frelinghuysen, Harding, Johnson (Cal.), Keiser, Nugent, Kellogg, Knox, Penrose, Smoot, Wadsworth, Warren, Watson—15.

Za prohibicijo so glasovali:

Demokratje:
Ashurst, Bankhead, Beckham, Bone, Chamberlain, Fletcher, Henderson, Kendrick, McKellar, Myers, Nugent, Overman, Pittman, Shafroth, Sheppard, Shields, Smith (S. C.), Thompson, Trammell, Vandaman, Walsh—21.

Republikanci:
Borah, Colt, Curtis, Fernald, Hale, Jones (Wash.), Kenyon, Lenroot, Nelson, Norris, Poindexter, Sherman, Smith (Mich.), Sterling, Sutherland—15.

Mogoče je, da senat spremeni prohibicijski predlog, ki določa, da preneha prodajanje opojnih pijač po 31. decembru 1918 in izdelovanje opojnih pijač iz žita, sadja in drugih živil po prvem novembra 1918, kajti predloženi so bili spremembni predlogi, ki spreminjajo prohibicijski predlog.

Senator Phelan iz Kalifornije je predlagal, da se dovoli izdelovanje lahkih vin, ker grozdje, iz katerega delajo lahka vina, imajo malo prehranitve v sebi.

Senator Sheppard je izrazil upanje, da senat zavrne vsak protiprohibicijski predlog.

Akcija senata je zmedla davčni program, kajti zakladniški departament računi tudi z davki od opojnih pijač. Če zmaga prohibicija, odpade davek na opojne pijače. V zadnjem fiskalnem letu je davek na opojne pijače prinesel v državno blagajno \$300.000.000. Zakladniški departament je pripočil, da se davek na opojne pijače podvoji. Iskati bo treba dayke drugod, če pride prohibicija, kajti vlada potrebuje denar za uspešno nadaljevanje vojne.

DEPORTIRANI RUDARJI ZAHTEVAJO ODSKODNINO

Rudarji v Bisbee, Ariz., tožijo rudniške magnate za odškodnino \$50.000.

ODMEVI LANSKEGA STRAJKA.

Bisbee, Ariz. — Na civilnem sodišču v Tombstonu je vložilo tožbo sto in šestdeset rudarjev za \$50.000 odškodnine, ker so bili dne 12. julija 1917 deportirani iz bisbeeskega in arrenskega okraja.

Tožene so El Paso and Southern železniška družba, Copper Queen Consolidated Mining kompanija, Shattuck Mining kompanija, M. J. Cunningham, Walter Douglas, bivši šerif Harry Wheeler, Gerald Sherman, F. B. King in drugi, ki so pomagali pri deportaciji rudarjev.

23 LADIJ DOGRAJENIH V PRVEM TEDNU V JULIJU.

Washington, D. C. — V prvem tednu julija so dovršili tri in dvajset ladij s 122,771 tonami mrtve teže. Odkar je prevzel plovbeni odbor vodstvo za gradnjo ladij, je bilo a temi ladjami dograjenih dve sto in dvajset novih ladij. Tomaza znaša 1,415,022.

Nova flota, obstoječa iz 218 trgovskih ladij, je v aktualni službi.

Če bodo nadalje tako hitro gradili ladje kot v juliju, bodo v tem letu zgradili ladij, da bodo odinile 3,000,000 ton vode. Ako pa hitro povečajo ladjedelnice, bo letna produkcija znašala 5,000,000 ton mrtve teže.

V prvem tednu julija je bilo zgrajenih 19 jeklenih ladij in štiri lesene. Do sedaj so spustili v morje 124 lesenih ladij.

Hubej, predsednik plovbnega odbora, je po obisku v beli hiši izjavil, da je plovbeni odbor napravil pogodbo za zgradbo dva in devetdeset transportnih ladij. Po vojni bodo transportne ladje spremenile v potniške parnike. Ladje bodo dograjene pred 31. decembrom 1919. Nekaj stransportnih ladij zgrade v ladjedelnicah na pacifični obali.

NOV REKORD V LADJEGRADNIŠTVU.

Belfort, Iraka. — V ladjedelnici Workman, Clark kompanije so dogradili 8,000-tonsko ladjo v petnajstih dneh po zdrknjenju v vodo. Ladje so spustili ob devetih zjutraj v vodo, zvečer ob osmih so pa že parni kotli in stroji stali na svojih mestih.

PREDLOG, DA POSTANE 14. JULI PRAZNIK V AMERIKI.

Washington, D. C. — Kongresnik Siegel iz Ne Yorka je predlagal, da se francoski narodni praznik dne 14. julija praznuje tudi v Združenih državah. Tega dne je francosko ljudstvo v veliki francoski revoluciji naskočilo bastiljo, v kateri so zdihovale žrtve avtokracije.

PREDSEDNIK PODPISAL ARMADNO PREDLOGO.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je podpisal armadno proračunsko predlogo, ki določa \$12,000,000,000 za vojaške potrebe.

Senator Simmons iz Severne Karoline je že pričel zbirati podatke, ki jih predloži senatu, da dokaže, kakšen udarec prizadene splošna prohibicija zvezni blagajni. Senator Simmons je sam prohibicionist, toda on želi, da senat popolnoma razume situacijo, preden glasujejo za splošno prohibicijo.

AMERIŠKI LIST LASTNINA KAJZERJA.

Vladna preiskava je odkrila, da ima "New York Evening Mail" čez milijon dolarjev kajzerjevega kapitala.

LASTNIK JE PO KRIVEM PRISEGEL.

Washington, D. C. — Varuh inozemske lastnine je uvedel preiskavo proti nekaterim bankam in meštarijem, da dožene po katerih potih je bilo izplačanih nad en milijon dolarjev dnevniku "New York Evening Mailu". Vprašane bodo vse osebe, ki so prizadete pri transakciji, da izpovedo resnico o vsem, kar jim je znanega.

Priznalo je, da je cesarska nemška vlada postala lastnica lista po dr. Edward A. Rainelyju, ki je bil aretiran in obtožen, da je po krivem prisegel izjavo glede tujezemne lastnine. Po zakonu lahko vlada zapleni denar, če je bila transakcija izvršena še potem, ko so Združene države stopile v vojno, čeprav so sedaj lastniki lista Američani.

Uradniki justičnega departmeta izjavljajo, ki so vodili preiskavo in odredili, da je bil dr. Rumely aretiran, da niso našli dokazov, da obstoji nemški sklad \$30,000,000 za nakup ameriških listov. V kolikor jim je znano, je "Mail" edini list, katerega se je hotela polastiti nemška vlada.

NOVE DIVIZIJE V NARODNI ARMADI.

Washington, D. C. — Novo armadno divizijo organizirajo v Camp Grantu in tri in dvajset novih divizij v drugih vojaških taboriških in vežbališčih.

Vojni departmet je izdelal načrte za izvežbanje vseh rekrutov, ki bodo pozvani po nabornem zakonu v vojaško službo. Infanterijske rezervne enote formirajo in izvežbajo v taboriških: Lee, Gordon, Pike in Me Arthur. Te rezerve bodo služile za spopolnjenje čet, ki so že v Franciji. Artilerijsko rezervo formirajo v taboriških Taylor in Jackson. V taborišču Hancock bodo vežbali strojne puškarje, ki bodo služili za rezervo-oddelkom 'strojnih puškarjev v Franciji.

GOZDNI POŽARI NA SEVERO-ZAPADU.

Olympia, Wash. — Na severozapadu so gozdni požari zopet neka navadnega. Petdeset vojakov iz Camp Levisa gasi požar v šumi Clispus.

Več gozdnih požarov je v Klathu, severni Kaliforniji. V Montani so tudi gozdni požari na dnevnem redu.

ITALIJA JE DOBILA DESET MILJONOV POSOJILA.

Washington, D. C. — Ameriška vlada je posojila Italiji \$10,000,000. Vse posojilo Italiji znaša do sedaj \$660,000,000, vse posojilo zaveznikom pa \$6,091,590,000.

NOV ODDELEK ORGANIZIRAN V ARMADI.

Washington, D. C. — Vsi kemičarji, ki so že v ameriški armadi in ki še le bodo poklicani vanjo, bodo organizirani v oddelku za kemičarje, da dobe pod kontrolo ves razvoj boja s strupeniimi plini. Iz tega oddelka bodo rabili kemičarje v industrijah, ki so potrebne za uspešno bojevanje. Kasneje izroče temu oddelku ofenzivo s plini in defenzivo proti plinom.

VREME.

Chicago in okolice: V petek jasno z nespremenjeno temperaturo. Različni lahki vetrovi.

WILSON JE PROTI INTERVENCIJI V RUSIJI.

Amerika ne bo pošiljala armade drugam kot na zapadno fronto. Nova vlada v Sibiriji. V Moskvi zboruje vse-ruski sovjetski kongres. Petdeset socialističnih poslancev na Finskem obsojenih na smrt.

Moskva, 7. jul. (Zakasnelo.) — Čete bele garde so okupirale Jaroslavl, 137 milj severozapadno od Moskve. Bela garda je tudi pretrgala zvezo med Moskvo in Vologdo. Bolševičke čete so na potu proti Jaroslavu.

Amsterdam, 11. jul. — Hugo Haase, vodja neodvisnih socialistov, je pred par dnevi dejal v nemškem državnem zboru, da je 73,000 finskih delavcev v zaporu odkar so Nemci z belo gardo vred gospodarji na Finskem. Petdeset socialističnih poslancev v bivšem finskem parlamentu je obsojenih na smrt in mnogo je še samrtnih. Finsko mesto Sveaborg je dobilo ime "Golgota" vsled dnevnih ekzekucij rebelev, ki se tam vrše.

Washington, D. C. 11. jul. — Iz poluradnih virov je bilo večeraj sporočeno, da se ameriška vlada ne bo odločila za vojaško intervencijo v Rusiji. Združene države hočejo pomagati Rusiji, ampak pomoč mora biti taka, da ne bo direktno ali indirektno oslabilo zapadne fronte; vsi načrti za akcije v Rusiji, kolikor je bilo doslej predloženih, pa groze več ali manj oslabilosti armadne moči v Franciji.

Predsednik Wilson se drži enega stališča in vsa vprašanja glede Rusije sodi on a tega stališča, ki je: vojna se ima odločiti na zapadni fronti in nikjer drugje; Nemčija ima biti poražena v Franciji, in kadar je enkrat poražena tam, kjer je njena glavna armada, bo poražena tudi v Rusiji in povad drugod. Vse sugestije za militaristično intervencijo v Rusiji pomenijo, da je treba oceptiti večji del armade, ki je namenjena na zapadno fronto in poslati na drug, oddaljen kraj sveta.

Dalje pravijo v zanesljivih krogih, da je škoda govoriti z Wilsonom o postranskih problemih, dokler ni v Franciji najmanj dva milijona ameriških vojakov, morda tudi tri milijone. Predsednik ima najboljšo voljo pomagati Rusiji kakor vsem drugim zatiranim narodom, ki trpe pod kruto peto pruske avtokracije, ali njegovo mnenje je, da Rusiji in vsem drugim zatiranim narodom bo ravno tako pomagano, če je Nemčija poražena na zapadni fronti kakor če je premagana kje drugje. Wilson stoji na stališču, da mora biti najprvo premagana glavna nemška armada, ako hoče demokracija triumfirati po vsem svetu. Ker je pa glavna nemška armada slučajno na zapadni fronti, mora se vsa sila Amerike in zaveznikov koncentrirati na tej fronti.

Druga težava je tudi, ker se položaj v Rusiji tako naglo menja, da je nemogoče reči: Položaj je zda tak in samo na ta način mu moremo priti v okom.

Kerenskijevcil na krmilu v Sibiriji.

London, 11. jul. — Dopisnik "Expressa" v Tokiju poroča, da se je bivša Kerenskijeva začasna vlada v Sibiriji vrnila na krmilo pod zaščito češkoslovaške armade. Poročevalec pravi, da se je nova vlada nastanila v Novonikolajevsku in razglasila je Sibirijo za avtonomni del ruske republike. Dalje je nova vlada izjavila, da ne pripozna brestlitovskega miru in da hoče organizirati novo armado, ki se ima boriti proti Nemčiji. Ostale točke v programu sibirske vlade so, da pripozna ruski državni dolg in hoče nositi pravično odmerjeni delež tega dolga; nadalje priznava splošno volilno pravico za obo spol, ustanovitev začasnih krajevnih svetov, razdelitev zemljišča med kmete in državno kontrolo nad industrijami. Vlada pripozna, da se njena oblast zdaj naslanja na orožje češkoslovaške armade, vendar odklanja vsako oboroženo pomoč od zunaj v trdni veri, da kmalu organizira lastno armado.

Omenjeni korespondent tudi poroča, da so Čehoslovaki strmaglivi sovjetsko vlado tudi v zapadni Sibiriji. Bolševičke čete so izpraznile okolice Irkutska.

Londonski "Times" ima poročilo od svojega dopisnika iz Pekinga, da bodo Čehoslovaki kmalu gospodarji vse Sibirije. Iz Tokija poročajo dalje, da je polkovnik Vladimir Hurban izročil v imenu češkoslovaške armade spomenico japonskemu in drugim zavezniškim konzulom v Vladivostoku, ki se med drugim glasi:

"Naše čete v Rusiji se gibljejo na povelje češkoslovaškega narodnega sveta in to povelje se more spremeniti le z dovoljenjem Masarika in ostalih članov sveta, ki so nam naložili, da se naše čete transportirajo iz Rusije na francosko bojišče. Češka armada sestoji iz prostovoljcev, katerih namen je boriti se proti Nemčiji in Avstriji, osvoboditi češkoslovaški narod in ustanoviti neodvisno češkoslovaško državo. Zato je predvsem naša želja, da se borimo z zavezniki na zapadni fronti."

Vseruski sovjetski kongres zboruje.

Pariz, 11. jul. — Večeraj je bil odprt peti vseruski sovjetski kongres v Moskvi. Na temelju poročila iz Bazla je dejal Troekij v svojem govoru na kongresu, da je Rusija na predvečer splošne in dolžnostne vojaške službe. Troekij je naglašal potrebo, da se organizira močna revolucionarna armada.

Nemčija se polasti Rusije v slučaju intervencije.

Amsterdam, 11. jul. — Berlinški "Lokal Anzeiger" poroča, skleevaje se na brezlično brzobjavko iz Moskve, prišlečno v dunajski "N. Fr. Pressi," da se bo ruska bolševička vlada zvezala z Nemčijo v slučaju, da Japonska z zavezniki vred prične z intervencijo in okupira del ruskega teritorija.

Čehoslovaki strogi s avstro-nemškimi vjetniki.

London, 11. jul. — Po vesteh iz Tokija postopajo Čehoslovaki v Sibiriji zelo strogo z avstro-nemškimi vjetniki, ki so se borili z bolševiki vred in ki so zdaj ponovno vjetniki. V mnogih vjetnikih so Čehi spoznali nemške vohune. Kakih dvajset avstrijskih vjetnikov je bilo ubitih v boju. Dalje so Čehi razorobili (Dalje na 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izahaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inoseststvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4636.

Datum v ohiptaju n. pr. (Junija 30—18) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Več demokracije v Ameriki.

Revolucionarne sile sedanje vojne so naperjene ne samo proti kajzerizmu, ki vključuje vse monarhistično-imperialistično-kapitalistične veje avtokracije v centralnih državah, temveč proti avtokraciji vsega sveta in med temi je tudi dolarska avtokracija v Združenih državah; sedanja vojna se vrši ne samo za demokracijo tam, kjer je še ni, temveč tudi za večjo demokracijo po vsem ostalem svetu, torej tudi v Ameriki.

Ameriška republika mora imeti pred seboj tri glavne naloge. Prva in pglavitna naloga je, premagati kajzerizem v Evropi, premagati ga temeljito in za večno in za izvršitev te naloge mora ameriško ljudstvo zastaviti vse svoje kolosalne sile. Druga naloga je, skrbeti, da ima naše ljudstvo, ki opravlja koristna dela in vzgaja otroke, tako velike plače, da lahko zmaguje sedanjo draginjo. Kakor rastejo davki in cene življenjskim potrebščinam, tako morajo rasti tudi plače in sorazmerno mora padati profitarstvo. Poštena in zadostna prehrana otrok je odvisna od delavčevega zaslužka, zato je bolje, da ima Amerika zdravo in krepko bodočo generacijo, kakor pa če pridobi par sto novih milijonarjev.

Tretja in zelo važna naloga pa je, da Amerika že danes skrbi za svoje vojake, ki se vrnejo domov po vojni; skrbeti mora za zdrave vojake, da bodo imeli delo in kruh, in za ranjence ter pokvečence, da ne bodo viseli na ramah zdravih ljudi. To vprašanje se pa reši s poddržavljenjem in javno posestjo industrij in velikih prometnih sredstev.

Amerika je bila pred vojno dežela, kjer je vlada porabila za vse ljudstvo le par centov v primeri z biljonskim profitom, ki so ga želi privatni kapitalisti s posedovanjem vseh življenjskih potrebščin. Po vojni pa mora biti ravno narobe. Vlada in po njej ljudstvo mora imeti v svojih rokah vse izvore bogastva in veliki privatni profiti se morajo posloviti za vselej.

To so cilji ameriške demokracije — pa jih imenujte socializem ali kakor hočete.

Opazovanja.

Kdo je "pro-German"? Ali so delavci, če zahtevajo večjo mezdo in krajše delovne ure? Ali so morda socialisti (fanatičnih pacifistov ne štejemo zraven), ki hočejo, da ima Amerika poleg drugih demokratičnih ustanov tudi gospodarsko demokracijo?

Profitarji pravijo, da je "pro-German" vsakdo, ki je proti njihovim roparskim profitom; suhači kriče, da so vsi ljudje, ki pijejo pivo in vino, v službi kajzerja; verski fanatiki vpijejo, da so kajzerjevci tudi brezverci, dasi-ravno molijo tudi v Nemčiji in Avstriji in sam Viljem Hohencolern se je proklamiral za partnerja Boga. In peščica naših monarhistov bi rada uverila vladne oblasti, da so vsi slovenski delavci, ki zahtevajo jugoslovansko republiko, najmanj kajzerjevi svaki.

Če pa zvezna vlada sama malo popraska največje patrijote, pa najde, da ima veliki kapitalistični in stršansko patrijotični list "The New York Evening Mail" \$1,300,000 kajzerjevega kapitala, medtem ko je lastnik lista po krivem prisegel, da je to ameriški kapital. In če bi kdo hotel popraskati nekatere naše verske fanatike in monarhiste, pa bi našel, da so šele pred kratkim sneli s steno sliko avstrijskega cesarja.

Čudna so pota reševanja jugoslovanskega vprašanja. Londonski odbor ga na primer rešuje s krfsko deklaracijo, naši kraljevi pa z — jugoslovansko zastavo.

Zastava je sama sebi nedolžna stvar, ampak stari grbi na nji niso znaki nove demokracije. Prijatelji, ne čudite se, če je demokracija tako čudna figura, kadar jo mesijo in zmesijo ljudje, ki nimajo pojma o demokraciji.

AVSTRIJSKI NEMCI ZA PRIKLOPITEV AVSTRIJE K PRUSIJI.

(Zadnje sredo smo priobčili v "Prosveti" prvi del govora, ki ga je imel pred kratkim v Carihu, Švica, Johann Alexander, nemški socialist iz Avstrije. Danes nadaljujemo z drugim delom tega interesantnega govora in prihodnjije pride konec.)

Zdaj vam hočem pojasniti tajnost, ki vam je nedvomno zbrčila radovednost in mnogo ugibanja odkar traja vojna.

Večkrat — skoraj perijodično slišite in čitate o veliki bedi ljudstva v Avstriji. V nemških listih — in navadno zmiraj v listih iz Nemčije — čitate o uporih, strajkih in tisočih drugih rečeh, ki se gode v Avstriji.

To je resnica. Povedal sem vam že, da je mizerija prebivalstva v Avstriji nepopisna. Toda fakt je in ostane, da vesti o mizeriji prihajajo direktno iz Berlina. Z drugimi besedami hočem reči, da je v Nemčiji dovoljeno pisati in razširjati v zunanji svet vesti o strašnih razmerah v dvojni monarhiji. Kakšen blazen motiv se skriva za tem? Zakaj nemško časopisje daje toliko prostora za opisovanje mizerije v Avstriji?

V dveh minutah vam bo jasno kakor je meni. Ako študirate vesti o dogodkih v Avstriji, ki so tiskajo v Nemčiji, boste hitro spoznali, da nemški listi posvečajo izredno pozornost avstrijskim Nemcem, to je nemškemu elementu v Avstriji. Če listi v Berlinu pišejo o lakoti in splošnem velikem pomanjkanju v Avstriji, tedaj so po njihovem mnenju najbolj prizadeti avstrijski Nemci. Edino nemški element "trpi strašno bedo," medtem ko sta nezadovoljnost in rebeljon doma le med nemškimi narodnostmi.

Gola resnica je, da so avstrijski Nemci z dušo in telesom vsone-meci. Avstrije ni. Ogrska je, potem so Čehi in Slovaki, Jugoslovani in Poljaki. Vsi ti narodi sovražijo monarhijo, kakršna je danes; obenem omenjeni narodi sovražijo nemške elemente in Ogrce. Večkrat sem že poskušal dognati, katero vladajočo narodnost Slovani bolj sovražijo, nemško ali madžarsko, toda razlike menda ni.

Iz tega sledi, da je Avstro-Ogrska gnila država; kajti država, ki je zgrajena na sovraštva, ne more biti drugačna kakor gnila.

Kakih dvajset let je že tega odkar je avstrijske Nemce popadla manija vsenemštva. Avstrijski Nemci bi radi znižali habsburško monarhijo v kneževino in jo priklonili k nemški konfederaciji. Avstrijski Nemci so v srečo bolj nemški, kakor pa Nemci v Nemčiji.

Iz tega razloga listi v Berlinu — glažajo med vsem svetom trpljenje nemškega prebivalstva v Avstriji in obenem povdarjajo, da so drugi narodi v alijanci centralnih držav izdajalski in ničvredni.

S tem motivom hoče nemško časopisje opravičiti tesnejšo zvezo med Nemčijo in Avstrijo. Ako se uresniči ta načrt, da namreč pride Avstro-Ogrska pod navdlo Nemčije, tedaj pride na vrsto metodna germanizacija Jugoslovancev, Čehov, Slovakov, Poljakov in Rumuncev.

Naša socialna demokracija pozna blazni motiv avstrijskih vsenemec, toda nemški socialisti demokracije v Avstriji so ravno takšni izdajalec Avstrije kakor Internacionalne. Naši večinski socialisti so pod kožo ravno takšni vsenemci kakor so junkerji in kapitalisti v Prusiji.

Z jezikom obojajo pruski militarizem, toda v dejanjih kažejo globoko ljubezen do nemštva.

Celo dunajski listi nepretrgoma jokajo nad bedo nemškega elementa, medtem "ko Češka in drugi nemški narodi v Avstriji uživajo zdravje in luksuz."

Kaj pa hočejo? O, avstrijski Nemci so pripravljani in izredno žele, da se uresniči načrt, izdelan v Berlinu, načrt — intervencije od strani Prusije v notranje zadeve gnile monarhije.

Ali ne motite se. Diplomacija gnile monarhije je gnusna kakor kosilo v kotlu kakšnega divjaka v Afriki.

Nemški elementi v Avstriji trpe desetkrat večjo bedo vsled vojne kot pa Nemci. Nemški narodi ne trpe samo pomanjkanja, ki ga povzroča vojna, temveč so pdrvi ali

še drugemu trpljenju, katerega jim nalač in s hudobnim, barbarškim namenom nalagajo avstrijski Nemci in Ogri. Ako bi ne bilo enako vzajemne mržnje med Nemci in Madžari na eni ter nemškimi narodi na drugi strani, bi bili zadnji že popolnoma uničeni v zadnjih treh letih.

Odkar traja vojna, se sistematično izvršujejo neusmiljene persekucije nad nemškimi narodnostmi v gnili monarhiji; na desetisoče sinov in hčera slovanskih narodov je bilo pomorjenih v pretečenih treh letih.

Jaz sem avstrijski Nемец, toda moji poslušalci morajo znati, da tudi avstrijskemu Nemcu, ki ima človeški čut v sebi, mora biti mra enkrat polna do vrha.

Videl sem Srbe in druge Jugoslovane in Italijane iz Dalmacije, Bosne in Heregovine, ki so korakali vklenjeni kot "veleizdajalci" po dunajskih ulicah na poti v svojo usodo, dunajska elita jca je pa pljuvala v obraz in jih bila s pestmi. Zakaj so bili "veleizdajalci"? Zato, ker so obojali politiko gnile monarhije, katere je začela najkrvavejšo vojno vseh vojn v zgodovini človeštva.

Videl sem ljudi — Čeha, Jugoslovane, Italijane in Rumunce — ki so korakali obojeni proti ječam in vislicam zaradi tega, ker so govorili resnico o Prusih. V Pragi sami je bilo usmrčenih več kakor desetisoč oseb z eksekucijami in mukami v ječah. Nekega dne po tej vojni bo svet izvedel, kakšna strašna hudodelstva so počenjali avstrijski Nemci nad drugimi narodnostmi povsod v gnili monarhiji. Svet bo vedel nekega dne in nedvomno bo strmel groze nad mukami, ki so jih pretrpeli nemški narodi v Avstriji od svojih vladarjev.

Res je, da nižji in zelo revni sloji med avstrijskimi Nemci imajo zelo malo ljubezni do brutalne politike vsenemec. Ti sloji so jezni nad avstrijskimi vladarji, ampak jezni so samo zato, ker bi vladarji niso držali obljube, da bo vojna trajala le par tednov. Njihova nezadovoljnost ni moralna in pravilni protest proti krivini; oni sovražijo vladno iz edinega razloga, ker so razočarani in ker morajo sami trpeti posledice dolge vojne. Ako bi se bile njihove čete vrnile zmagoslavno z bojišča ne glede na to, če bi bila kapala s prvotno vojakov srbska ali ruska kri — o, takrat bi tudi nemški nezadovoljni elementi plesali svojim četam naproti, kakor so plesali na dunajskih ulicah prve dni vojne, ko so avstrijske čete pod vodstvom roparskih morilcev korakale proti srbski meji s podlim namenom, uničiti junaški mali narod!

V Švici sem našel ljudi, ki mislijo, da je med avstrijskimi in pruskimi Nemci velika razlika. Povem vam, da ni dosti razlike. Edina tipična razlika bi bila: avstrijski Nемец je surov in aroganten, medtem ko je njegov pruski brat poleg teh vrlin še zelo zvit in listiji.

(Konec pride.)

DOPISI.

Gibanje Hrvatskega republikanskega društva v Clevelandu.

Cleveland, O. — Na javnem ljudskem shodu dne 1. junija smo tukajšnji Hrvati organizirali Hrvatsko republikansko združenje, ki si je vzelo za nalogo delati s Slovencim republikanskim združenjem in s srbsko organizacijo, kadar se ustanovi in da bo zastopala enak program za jugoslovansko federativno republiko in proti vsaki monarhiji, naj si bo že Petrova ali Pavlova.

Na tem shodu, ki so ga sklicali Hrvati, je govoril sodrug Ethin Kristan iz Chicaga, ki je prepričevalno dokazoval, da za jugoslovanske narode ni rešitve druge kot v jugoslovanski federativni republici, kjer se ne bo noben narod smatral anektiranim po drugem, nego bo vsak enakopraven član te države na strogo demokratičnih temeljih. Shod je rodil lepe uspehe, ker je tudi med našim narodom veliko razpoloženje za delovanje poštene rešitve jugoslovanskega vprašanja. Mlad organizacija H. R. Z. je obdržavala kmalo potem svojo prvo sejo, na kateri je bila sprejeta sledeča resolucija:

"Med mnogimi problemi v sedanji vojni je postalo jugoslovan-

SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE.

Sedel v Chicagi, Ill.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostich, Filip Godina, Frank Kerša, Martin V. Konda, Ethin Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NAZORNI ODBOR:

Ludvik Bepedič, Mat Petrovič, Frank Veranič,

CENTRALNI ODBOR:

John Ermenc, Joseph Frita, Joseph Ivančič, J. Judnič, Ivan A. Kaker, Anton Motz, Frank Mravija, Jacob Muha, Zvonko Novak, K. H. Poglodič, Matt Pogorelec, John Režek, Joseph Steblaj, Frank Šava, Frank Udovič, Charlie Vesel, Andrew Vidrih, Stefan Zabrie, Leo Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozdaž še niso priglasili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. — Naslov za pisma in denarne poliljatve je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.)

IZVLEČEK ZAPISNIKA XVI. SEJE IZVRŠEVALNEGA ODBORA S. R. Z., 9. JULIJA 1918.

Predsednikom je bil izvoljen br. Zavertnik. — Tajnik poroča, da so bili poslani pozivi za finančno podporo organizaciji več sto slovenskim društvom in klubom; nekaj odziva je že in še več ga pričakuje. Nadalje poroča, da je po sklepu zadnje seje dobil za tajniško delo pomoč v osebi gospe Minke Alesh, ki točno opravi mnogo dela, katerega radi zaposljenosti sam ne more. Prečita razna pisma, ki se vzamejo na znanje. Predloži račune, ki se odobrijo.

Na razpravo pride druga redna konvencija S. R. Z., ki se prične dne 13. septembra t. l. v Chicagi. Tajniku se naroči, da razpošlje tozadevni poziv na vsa glasila S. R. Z. Sklenjeno, da se sestavi provizorični program za konvencijo. Sklene se, da se delegati volijo meseca avgusta. Imena izvoljenih delegatov morajo biti v rokah tajnika najkasneje do 5. septembra. Krajovne organizacije S. R. Z. so opravljene vsaka do dveh delegatov, druge organizacije in listi pa kot je določeno v pravih. Tajnik naroči znake in poverilne listine za delegate. Čikaška lokalna organizacija preskrbi in soglasju z gl. tajnikom dvorano za konvencijo. Ko se določijo še nekatere podrobnosti glede konvencije, zaključí predsednik sejo.

Anton J. Terbovec, tajnik.

sko vprašanje eno najvažnejših, ker je po svoje mbitvu mednarodno, in od rešitve tega vprašanja zavisi tudi bodoči evropski in svetovni mir.

Temeljni princip reševanja tega vprašanja mora biti edinole samoodločevanje prizadetih narodov v strogo demokratičnem smislu. Ker živi velik del Jugoslovancev v suženstvu tuje nadvlade, ne morejo svobodno izražati svojih zahtev, zato je dolžnost tistih Jugoslovancev, ki žive v krajih, kjer jim je omogočeno svobodnejše gibanje, da poduee demokatični svet o svojem položaju in o svojih zahtevah.

Rešitev jugoslovanskega vprašanja obstoji v prvi vrsti od združenja vseh jugoslovanskih narodov v formo države, ki bo osnovana na popolnoma demokratičnih načelih. Te narodnosti naj bodo avtonomne, združene pa naj bodo v vseh stvareh, ki so skupnega značaja.

Vsled tega smatramo mi federativno republikansko formo države za jugoslovanske narode najbolj prikladno, ker bo uspešno odgovarjala vsem njihovim potrebam in odpravila nevarnost balkanskega ognjenika za provociranje vojn vsled balkanskega vprašanja.

Četudi mora biti narodom prepušeno, da si v popolni svobodi sami urede notranje narodnostne in državne razmere, smatramo kljub temu potrebnim v interesu svetovne demokracije in demokratičnega karakterja Jugoslovancev delovati za najdemokratičnejšo rešitev tega vprašanja ter vsposobiti novo republiko, da bo postala koristna članica eventuelne federacije balkanskih republik in zveze vseh svobodnih narodov sveta.

Da omogočimo to delo, pozivamo vse enako misleče Hrvate v organizacijo Hrvatskega republikanskega združenja, ki naj roka v roki delujejo z enako slovensko in eventuelno srbsko organizacijo za uresničenje tega cilja.

Obenem izrekamo, da bo popolna rešitev jugoslovanskega in drugih takih vprašanj mogoča le z zmago demokracije nad avtokracijo, ki ustvari pogoje za svobodno, kulturno, politično gospodarsko in socialno razvijanje naroda.

Vsled tega sprejme Hrvatsko republikansko združenje vojne cilje predsednika Wilsona, ki so v soglasju z opravičenimi zahtevami Jugoslovancev in vseh svobodnih stremčih narodov.

B. M. Solič, predsednik.
V. Sabolich, organizator.
F. Sneler, tajnik.

Naša organizacija H. R. Z. priredi v nedeljo 14. julija velik javen shod, na katerem bo med drugim govoril tudi Milan Polovina iz Detroita, Mich., o jugoslovan-

skem vprašanju. Shod se bo vršil v Birkovi dvorani na 6006 St. Clair Ave. Pričetek ob 3. popoldne.

Hrvati, kakor tudi drugi Jugoslovanci v Clevelandu in okoliici n vabljani, da se ga udeleže v obliem številu.

V. S.

Detroit, Mich. — Tukajšnja lokalna organizacija SRZ se dobro razvija. Pred kratkim smo pridili lokalni shod na West Side, ki se je prav povoljno obnesel, za kar gre precej zasluęe agitatorjema Jos. Klančniku in H. Grebeneu. Na shodu je govoril sodrug Joško Ovein in z njegovimi izjavami je bilo občinstvo popolnoma zadovoljno.

Dne 16. junija je priredila naša lokalna organizacija veselico, ki je z moralnega in gmotnega stališča dobro uspeła.

Pri slavnosti proglašenja ameriške neodvisnosti smo sodelovali tudi detroitski Slovenci. V paradi smo bili sijajno zastopani in korakali smo vsi pod praporjem slovenskega republikanskega združenja. Občinstvo se je divilo našim vrlim Slovcem in narodnim nošam. Tudi večje število mož je nastopilo v narodnih nošah.

Med detroitskimi Slovenci na mesta za propagatorje kake srednjeveške monarhije in dosedaj še ni bilo v ta kraj poskušati njihovo srečo. Seer bi pa bilo brezuspešno. Detroitski Slovenci so zavedni in znajo sami presojati, kaj je prav in kaj ni prav. Zanimivo je, da so pričeli obrabati hrbet tistim listom, ki večno posvedavajo iz enega stola na drugega in se naročajo na naše napredne liste.

Mi smo za osvobojenje Jugoslovancev in to osvobojenje je mogoče edinole v jugoslovanski federativni republici, kateri smo posvetili naše bojne moči.

M. Mentony, tajnik H. R. Z.

IZ SUHE DRŽAVE.

Hammond, Ind. — Okrajne oblasti niso ustavile prodajo opojnih pijack v okraju Lake, radi tega so sedaj nastopile zvezne oblasti. Aretirana sta bila Martin Blažič iz East Chicaga in John Ribicki iz Hammonda. Pridržana sta za zvezno veleporoto in sta morala položiti po \$2,500 poroštva.

Policija v East Chicagu je našla v prejšnjem Blažičevem salonu osam in štirideset zabojev piva. Bil je dvakrat oproščen. Enkrat ga je oprostila porota, drugič pa pomanjkljiva zaprisežena izjava.

Ribicki je bil voznik za pivovarniško agencijo v West Hammondu, Ill.

VESTI Z BOJISCA.

(Nadaljevanje s prve strani)

Na fronti v Loreni naraščajo topniški boji. Quentin Roosevelt, najmlajši sin bivšega ameriškega predsednika, je večerj vrgel na tla nemški eroplan ob Marni.

Znamenit angleški avijatik padel. London, 11. jul. — James B. McCudden, kateri je v času svoje avijatiške službe v angleški zračni floti vrgel na tla 54 nemških eroplanov, je večerj padel po nesreči na tla in se ubil. Padel je na francoskem obrežju, ko je preletel Angleški kanal.

Uradno poročajo, da so Nemci večerj izgubili enajst letal, Angleži pa tri. Sedemnajst ton bomb je bilo vrženih na razne sovražne postojanke.

Dnevni seznam izgub.

Washington, 11. jul. — Danes je objavljenih 67 imen: Pet mož ubitih v boju, 10 jih je umrlo za ranami in dva vesled bolezni, eden je smrtno ponesrečil, eden je lahko in 26 težko ranjenih, 23 mož pa pogrešajo.

Mornarska pehota beleži 35 izgub: 13 mož ubitih v boju, štirje so umrli za ranami in 18 je težko ranjenih. Med težko ranjenimi mornarskimi pešci je tudi Jerry Vičič iz Chicage.

Nova francoska lokalna zmaga. Pariz, 11. jul. — Vojni stan poroča, da so francoske čete sinoči vzele vas Corcy in vjele 50 Nemcev.

London, 11. jul. — Vojni stan javlja, da so Angleži večerj izboljšali svoje postojanke vzhodno od Villers-Bretonneuxa in Pkardij in izvršili več uspešnih vpadov v okolici Merrisa in Festuberta v Flandriji. Nemška artilerija je aktivna ob reki Somme.

Desertacije Bolgarov.

London, 11. jul. — Iz francoskega glavnega stana v Maaedoniji poročajo, da se zelo množe desertacije iz bolgarske armade. Vsa deserterzi pravijo, da je položaj na Bolgarskem že nesnosen in upanje na končno zmago je izginito. V bolgarski armadi se pojavlja nepokorščina in mnoge vojaške enote prezro povelja za napade. Poročilo tudi dostavlja, da je submariška nevarnost na Sredozemskem morju precej pogoja in Grška dobiva redno vse potrebščine.

Vesti iz Rusije.

(Nadaljevanje s prve strani)

bolševiške pomorščake na štirih ruskih razruševalcih v Vladivostoku.

Kornilov je za sovjet, ako pretrga vezi z Nemčijo.

London, 11. jul. — Iz Moskve poročajo danes "Exchange Telegraphu," da je general Kornilov izdal oklice, v katerem pravi, da je pri volji "pripoznati sovjet za vrhovno oblast v Rusiji, če sovjet pretrga vse stike z Nemčijo in napove vojno kajzerju ter jo vodi s pomočjo zaveznikov.

(Kornilov je bil že večkrat mrtev, a kljub temu še izdaje oklice!)

Nemčija se ne bo maščevala nad sovjetom zaradi umorjenega poslanika.

London, 11. jul. — Iz poluradnega poročila v Berlinu, ki je prišlo čez Amsterdam, je razvideti, da nemška vlada ne bo držala ruskih bolševikov odgovornih za umor grofa Mirbacha.

Francija priznava Rusijo za zaveznico.

Pariz, 11. jul. — Senadni odsek za zunanje zadeve je večerj konferiral s Kerenskijem, ki je na dolgo in široko opisal razmere v Rusiji. Po seji je dejal predsednik odseka, da je odsek soglasno zaključil, da smatra Rusijo še kot zaveznico entente.

Socialni revolucionarji hočejo ubiti tudi kajzerja.

Stockholm, 11. jul. — Iz Petrograda poročajo, da je usmrčen nemškega poslanika je majhen del zarote, ki so jo zasnovali ruski socialni revolucionarji proti vsi nemški vladni klifi. Poslati hočejo teroristi v Berlin, ako jih že niso, ki imajo ubiti kajzerja.

Hindenburga in Ludendorffa. Voditelji tega gibanja so Kamkov, Karelin, Steinberg in Marija Spiridonova, vsi člani socialnorevolucionarne levice.

Razno iz inozemstva.

Nemški socialisti zadržali glasovanje za vojni kredit.

Amsterdam, 11. jul. — Socialistične večinske frakcije v nemškem državnem zboru so izjavili, da ne bodo glasovali za nov vojni kredit toliko časa, dokler novi zunanji minister ne izreče svojega programa v zbornici.

Iz Berlina javljajo, da je imenovanje admirala Hintzeja, kandidata Kruppovih interesov, za naslednika odstopivšega Kuehlmanna potrjeno.

Disciplina v nemški armadi se maja.

London, 11. jul. — Z bojišča poročajo, da je v listinah, ki so jih dobili pri vjetnikih, sledeča pritožba nemškega generala Marvitz: "Disciplina, ki je temeljni kamen naše armade, je zelo zrahljana. Slučajni nepokorščine med našimi vojaki se množe v veliki meri."

Kajzer ima španako gripo.

Rim, 11. jul. — Iz Švice javljajo, da je tudi nemškega kajzerja dosegla influenza oziroma neke vrste "španska gripa", ki razsaja v nemški armadi.

Ameriške vesti.

VAŽNA RAZSODBA ZA DELAVCE

Nashville, Tenn. — Sodnik James B. Newman je razveljavil začasno sodniško prepoved in razsodil, da ima delavec pravice postati član delavske unije, četudi je napravil pogodbo, da se ji ne pridruži.

Nashville Railway & Light kompanija je izposlovala začasno sodniško, da se ne sme nobeden njenih uslužbencev pridružiti železarski uniji, ker so imeli z njo napravljeno pogodbo, da se ji ne pridružio.

Sodnik je dejal, da je vsaka pogodba, ki jo je uslužbenec podpisal v času svojega službovanja, da se ne pridruži delavski uniji v protiflavju s proklamacijo predsednika Wilsona z dne 18. aprila 1918, v kateri proglašuje pravice delavcev do organizacije v strokovnih unijah, da se pogajajo kooperativno po svojih zastopnikih.

USPEHI ORGANIZIRANIH TERBARJEV.

Indianapolis, Ind. — Frank Duffy, tajnik tesarske bratovščine, poroča o povišanju mezde sledeče:

Durango, Cal., od 62 1/2 na 75c na uro; Bartlesville, Okla., od \$5.50 na \$6.50 na dan; Summit, N. J., od 50 na 62 1/2c na uro; South Bend, Ind., od 55 na 65c na uro; Wellsville, O., od 56 1/4 na 75c na uro. V Clevelandu so delavci pri strojih dosegli 60c na uro, osemurni delavnik, 44 ur dela v tednu in zaprto delavnico.

Tesarji, ki delajo v San Antonio, Tex., za vlado, so dobili za en dolar na dan povišano mezdo. Pre je so zaslužili pet dolarjev na dan, zdaj pa prejema šest dolarjev.

UGODNA POGODEBA ZA ŽELEZOSTAVBINSKE DELAVCE.

Chicago, Ill. — Organizirani železostavbinski delavci bodo prejeli po novi pogodbi 87 1/2c na uro, osemurni delavnik, častinpol za prvo uro po osemurnem delavniku in dvojni čas po tej uri in ob nedeljah in praznikih.

Če je delavec odpuščen, ga morajo takoj plačati, če ne, mu morajo plačati čas, ko čaka na denar.

VAŽNA RAZSODBA V ZADEVI POŠKODE.

Pittsburgh, Pa. — Sodnik Thomas D. Carnahan je razsodil, če dobi delavec solnčarico na delu in valed nje umre, je delodajalec odgovoren.

SLEPARSKA MILOŠČINSKA DRUŽBA.

New York, N. Y. — Državni pravdnik Swann je predložil velepornosti dokaze, da so navihani sleparji, ki so pobirali denar v dobrotvorne namene, osleparili ljudstvo v New Yorku za \$2,000,000 do \$3,000,000. Detektivji so zaprli pisarno dru-

žbe, ki je bila poznana pod imenom Alien Women's and Children Relief Committee. Kilroe, namestnik državnega tajnika, pravi, da je družba vodila dve knjigi. Ena knjiga je izkazovala nad \$5,000 prejemkov in \$2,400 izdatkov. Od tega denarja je šlo le \$800 za miloščino.

ČUDEN SODNIK.

San Francisco, Cal. — Strokovna organizacija strojnikov je na višjem sodišču ponudila za \$15,000 zadolžnice svobode kot poročilo za mrs. Rena Mooney. Sodnik Dunn je odklonil zadolžnice svobode in strojniška organizacija izjavlja, da zahteva od njega odgovor, zakaj je to storil. Organizacija hoče izvedeti, če sodnik ceni vladne zadolžnice manj vrednim kot denar.

NEPOTREBNO RAZBURJANJE.

Chicago, Ill. — Sinoči je po nepotrebnem zakrtilo več sto ljudi strahu na občinskem pomolu, ko so videli, da je v plamen zavil človek skočil s 85 čevljev visokega stolpiča v Michigansko jezero.

Iz vode ga je potegnila rešilna patrulja in doguhal so, da je profesionalni skakavec in potapljač Jack Turner, ki se je oblekel v obleko iz asbesta, si našel krinko na obraz, polil obleko s gazolinom, jo zapalil in skočil v vodo. Za akok je bil plačan in ga je napravil za neko kompanijo, ki izdeluje reklamne plošče.

BOGATA VDOVA POMAGALA SVOJEMU SINU NA BEGU.

Philadelphia, Pa. — Mrs. Emma C. Bergdoll, bogata vdova pivavarnerja, je morala položiti \$10,000 poročila, ker je obožena, da je pomagala svojemu sinu Grover C. Bergdolu se odtegniti vojaški službi.

Bergdoll je poznan v dirkališnih krogih in je izučen letalec. Ko se je imel predstaviti naborni komisiji, da ga zdravniško preišče, je izginil. Naznanili so, da je odšel v Mehiko. Pred nekaj dnevi so vladni agenti preiskali dom njegene matere in našli korespondenco, ki dokazuje, da je mater, znano, kje se nahaja njen sin.

ZAKONI ZA VARSTVO OTROK.

Washington, D. C. — Odkar je najvišje zvezno sodišče izreklo, da je zakon za varstvo otrok protustaven, je bilo vložnih v kongresu že več predlogov za varstvo otrok.

Zelo značilen je predlog kongresnika Masona iz Illinoisa, ki določa, da plača podjetnik za vsako osebo, ki je pod šestnajstim letom in dela zanj, dva dolarja davka na dan.

ROČNA GRANATA UBILA DE-VETNAJST VOJAKOV.

New York, N. Y. — Vojaku je padla granata iz rok, ko se je igral z njo in mislil, da ni nevarna. Nesreča se je dogodila kmalu po prihodu v Francijo in je zadelo kompanijo B 305 pešpolka. Tako pripoveduje pisma, ki so jih prejele družine ranjenih vojakov v Brooklynu. Nesreča se je dogodila 3. junija in je zahtevala devetnajst človeških življenj.

IZVRSTEN ITALJANSKI LETALEC PONESREČIL.

Mineola, N. J. — Italjanski letalec, saržen Granfelleo Gimo, je smrtno ponesrečil, ko se je iz nizke višine spustil naravnost proti tlu. Bil je komaj 20 čevljev od tal, ko je opazil, nevarnost in je skušal zopet obrniti letalo kviško. Bilo je prepozno in letalo je treščilo na tla.

Očividci sodijo, da se je Gino zmotil v preračunu visokosti. Gino je ušel in vadil ameriške letalske vajence.

ROPARSKI NAPAD NA VLAK.

Paola, Kans. — Trinajst banditov je na Missouri, Kansas & Texas železnici oropalo vlak blizu postaje Koch. Pri napadu so bile tri osebe obstreljene. Po izvršenem ropu so banditje sedli na avtomobile in se odpeljali.

ČEVLJARI POZORI!

Izužen čevljar dobi stalno delo z dobro plačo. Oglasite se osebno ali pišite na: Ed. G. Elkhoff, 1127 Fourth Street, PERU, ILL.

Potne noge niso samo neprijetno razočaranje, ampak so tudi zelo škodljive zdravju. Potenje dela namreč noge bolec, da človek težko hodi; poleg tega pa dela potenje nog tudi hud in soper smrad. Čemu bi si torej ne pomagali v tej zadevi, koimate zato lepo priliko in hitro odpmoč? Kupite si Severa's Foot Powder (Severov Prašek za noge). Umijte si noge vsako noč s goriko vodo, zjutraj si pa na nadgrnite s tem praškom po nogah, podplatih, petah in med prsti. Denite nekaj tega praška tudi v čevlji in v nogavico. Ta prašek je najboljša sredstvo za noge, če se vam potijo, če vas bolijo, erbij, če so otokle in utrujene. Ta prašek dela, da so noge, čevlji in nogavice suhe. Prodaja se v vseh lekarnah. Cena 25 centov. W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Prof. Dr. Mullin ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE 411-4th Avenue (NA SPROTI POŠTE) Pittsburgh, Pa.

ELEKTRIČNA PREGLEDNA S I ŠARKE. Stari in izkušeni zdravnik, s 33 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pluća, želodce, obisti, trganje, nervoznost, krvave bolezni, kakor tudi druge bolezni moških. Ozdravi vsako bolezen katero prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niska cena. Nasvet brezplačno. Toden pregled popolnoma jamešen. Pri menzi se zdravi veliko številu Slovencev. Uradne ure od 9. zjutraj do 5. zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 2. popoldna.

Dr. Koler SLOVENSKI ZDRAVNIK 638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa. Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, ki ima 25 letno prakso ozdraviti vsake bolezni moških in žensk. Zastopništvo kraljevega in kraljevega zdravstva v Pittsburghu, ki ima 25 letno prakso ozdraviti vsake bolezni moških in žensk. Zastopništvo kraljevega in kraljevega zdravstva v Pittsburghu, ki ima 25 letno prakso ozdraviti vsake bolezni moških in žensk. Zastopništvo kraljevega in kraljevega zdravstva v Pittsburghu, ki ima 25 letno prakso ozdraviti vsake bolezni moških in žensk.

Obnovite naročnino na Prosveto, če vam je potekla.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkup. 17. junija 1907 v drž. Illinois. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. UPRAVNI ODBOR: Predsednik: John Vogriš, box 290, La Salle, Ill. I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans. II. Podpredsednik: J. Kubiš, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill. Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Blagajnik: Aston J. Terbove, P. O. Box 1, Cicero, Ill. Zapisknik: John Molek, 4008 W. 21st St., Chicago, Ill. NADEJNI ODSEK: Jože Ambrožič, box 351, Canonsburg, Pa. Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill. F. S. Tauscher, 674 Abney Ave., Rocksprings, Wyo. POBOTNI ODSEK: Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa. Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa. Rudolf Pleteršek, box 436, Bridgeville, Pa. Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa. M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collinswood, O. UREDNIK PROSVETE: Jože Zavertalk. Vrhovni Izdajnik: F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošljejo na naslov: JOHN VERDEBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošljejo na naslov: JOŽE AMBROŽIČ, box 351, Canonsburg, Pa. Pritožbe preprijetive vsebine, ki sta jih rešili prva in druga inštanca, se pošljejo na naslov: ANTON HRAST, box 140, Canonsburg, Pa. VSI DOPIS, razprave, članki, nasnanila itd. za "Prosveto" se pošljejo na naslov: UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglas, se pošljejo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-57 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. V korespondenci s tajnikom S. N. P. J., uredništvo in upravlštvo "Prosvete" ne rabite imena urednikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

POTREBUJEMO Rudarje, delavce pri koku pekel in delavce v tovarni za WISCONSIN STEEL CO., BENHAM, KY. Premog je 54 do 6 čevljev visok, nič dišečja škrlavina, dobra straha in tlak, rabijo se odprte svetilke, ni vode. Delo je s strojem in s pikom. Mi plačamo za delo s strojem \$1.00 od voznička, za delo s pikom pa \$1.30 od voznička, poleg tega plačamo za delo v glavnem vzhodu po 70c od jarda. Rudarji sami streljajo premog. Ker imamo svoje kokosovne, je pri nas vedno dovolj dela in imamo vedno dovolj vozov na razpolago. 400 kokosovih peči; plačamo po \$1.30 za vlečenje 48urnega koksa in \$1.50 za 72urni kok. Nakladalec koksa dobe po 25c od tone. Boljši delavci lahko zaslužijo do \$100.00 na dva tedna. Dobra nova stanovanja z električno razsvetljavo in vodo. Tu so šole, cerkve in druga saba vališča in Y. M. C. A. poslopje. Benham, Ky. je prijazno malo mesto s 2500 prebivalci ki leži poleg L. & W. R. R. železnice. Vzemite Louisville and Nashville R. R. do Pineville in tam se preselite na poulično karo do Benham, Ky. Pridite takoj ali nam pa pišite za pojasnilo na: MR. F. R. DUNBAR, Gen. Supt., Benham, Ky.

Kedar vam poteče naročnina na "Prosveto", jo obnovite pravočasno, da se vam ne ustavi list.

POSEBNO BLAGO, TUDI TAKO KI SE MNOGOKRAT PRIKRIVA. To je razno tako blago, ki se ne more dobiti povsod in ga potrebuje vsak človek, bodisi star ali mlad, zdrav ali bolan, reven ali premožen. Zelo zanimiv, podoben in obsežen seznam in cenik pošljem brezplačno. Knjiga "Mali domači zdravnik", cena 25 centov; v zalogi imam tudi vsa v leti opisana zdravila. MATH. FREDIE, Box 772, City Hall Sta., New York

DR. JOS. V. GRAHEK edini slovenski zdravnik in ranocelnik v Pennylvaniji. Zdravi vse otročje, šenske in moške bolezni. Uradne ure so: 10 ure zjutraj do 2 ure popoldna. Bell Telephone Cedar 2386. 843 E. Ohio Street, N. S. PITTSBURGH, PA.

POTREBUJEMO 50 IZUČENIH RUDARJEV. Tower Hill Connelville Coke Co., Republic, Pa. Premog je 3 čevljev visok, dobra straha in tlak. Rav s uhodom. Ni plina, elektrone svetilke se rabijo. Dela se strojem in pikom. Mi imamo stalno delo in naši boljši delavci zaslužijo po \$6.00 do \$10.00 na dan. Dobra, 3 do 6urna stanovanja se dobe v najem po \$5.00 do \$8.00. Sole, erkve, zabavališča in prodajalne so tukaj. Republic, Pa., je lepo, malo mesto poleg Monongahela R. R., ravno med Uniontownom in Brownsville, Pa. Poulična karo vozi vsako pol ure. Pridite takoj ali pa se sglasite za nadaljna pojasnila pri: MR. F. A. COFFROTH, Superintendents, REPUBLIC, PA.

Francis A. Bogadek, slovensko-hrvaški advokat, vrhovni odvetnik nar. hrv. zajednice, soba 103 Bakewell Building, vogal Diamond in Grant Sts., (nasproti Court Housa) PITTSBURGH, PA.

Telefon urada Court 2459. Telefon na domu Neville 1870 R. FRANCIS A. BOGADEK, slovensko-hrvaški advokat, VRHOVNI ODVETNIK NAR. HRV. ZAJEDNICE, soba 103 Bakewell Building, vogal Diamond in Grant Sts., (nasproti Court Housa) PITTSBURGH, PA.

Stalno delo za stalne delavce. Neunijski rudnik z unijkimi ugodnostmi. — Nove hiše, cerkve in šole. — Dobra pitna voda in zdravo podnebje. Mi imamo vedno dovolj vozov na razpolago in v naših rudnikih se dela v zimi in v letu po šest dni v tednu. — Mi potrebujemo še 50 dobrih rudarjev in vsaj enega boarding gospodarja. — Vi lahko pridete sem naravnost s B. & O. železnico ali pa se izglasite v našem uradu od koder pošljemo delavce vsak ponedeljek jutro, pri Mr. A. M. Springerju, 701 House Bldg., Pittsburgh, Pa. The Maple Ridge Coal Company.

LUTERANCI.

Historičen roman. Spisal Anton Koder.

(Dalje)

"Da nam jo je vrana gosposka upihala in kar tako nenadoma, kakor zajec izpod grma, je pač sitna stvar. In stopati bode morala odselej naša desna v levo stopinjo, kakor koza na pečini, ako ne, kakor bi kvišku pogledal, tičimo v okovih, iz katerih nas more le vzvišen prostor med zemljo in nebom rešiti."

Molčal je Gogala med tem pripovedovanjem in tako tudi ostali tovariši. Le Naglič je še hotel Kriškarja dalje dražiti, kako bodo namreč živega na drogu pekli biriči, če ga dobe v pest; zakaj on je kriv vsega krivoverskega zla.

Nagličevo nagajivost je pretrgal Gogalov ukaz, namenjen Cepudru, naj se opraviči in pove natanko, kako je bilo mogoče utiti Kramarju iz zaklenjenega poslopja na Rašici.

Zbledel je šepasti možiček, ko je videl tako resnega Gogala, a potajil se je potem kakor jež. Krajšo levo nogo pa je kakor petelin, kadar svojo kurjo družino prešteva, skrčil v kljuko in dejal: "Ko bi bili videli vi, kar sem gledal jaz ono noč, povem vam, nobeden bi morda več ne tlačil trave."

Temna noč je bila, ko sem tam na griču pred hišo sedel in premišljeval, kako hudo bi bil kaznovan in bi se zameril, ko bi zaradi moje neubogljivosti sodnik utekel, in kako bi nam vsem šlo za kožo potem.

In ko te svoje čuvarske dolžnosti pretehtujem, dozdeva se mi, kakor da bi se bilo nenadoma nekaj premaknilo na nebu in padlo doli na hišo. Manem si oči nato in gledam ter zijam in tavam in tipljem, pa glejte, ničesar ne morem doseči. Vid me je zapustil in poslopje je izginilo kakor sapa v nezakurjeni sobi.

Čez nekaj trenutkov pa se je zopet dvignilo kakor oblak od tal, in v tistem migljeju sem čutil, da sedim kakor prej na pragu in čuвам ujetnika.

A ko se hočem prepričati, ali so bile le prikazni te sanje ali resnica, vidim, da je Kramarjeva soba prazna in duri na stečaj odprte."

Zaključal je Cepuder pri teh besedah, kakor da bi hotel reči: "Zdaj pa vi sodite, kaj je bilo to, ali zdelo ali kali!"

A ko so se smejali tovariši precej zmedenemu Cepudrovemu pripovedovanju, razjezilo ga je to, da je zaključal in s čevljevem po tleh zacepjal:

"Pa vi sodite, ki ste učeni kakor biriči, ali ni bil hudobec sam, ki me je preslepil tako in izpeljal ujetnika." A sam pri sebi ki je pa mislil: "Le fagaj in tuhtaj, kolikor se dá! Kdo ti more pričati, da si preveč žganja pil in potem zaspal na straži, in to slabost je porabil sodnik v svojo korist."

"Ti si babu, Cepuder, a ne mož. Pred miško luknjo te bomo postavili drugičkrat za čuvaja, da veš. Vreden nisi, da bi ti s palicami na hrbišče naslikali tisto zdelo, ki te je strašilo na straži."

Molčal je potem možiček. Tovariši so pa pogostoma z njim šale izbijali in mu kazali vislice na prvem borovu.

"Brez šale, prijatelji, resna je naša stvar," povzame zopet Gogala in nadaljuje:

"Brezuspešno in nevaležno je naše delo in trud. Ko misli človek, da je zavozil na pravi tir, pa se mu kar čez noč podere poslopje na glavo. Gonili nas bodo kakor zajec zdaj, vam povem, bratje; kajti Kramar nas vse ovadi. Povrh smo še Knaflju prezgodaj sporočili, da se je izboljšalo naše razmerje. Naglič, tvoj nalog je, da vzameš gosje pero v roke in napišeš tako pismo, ki pravi našemu mojstru, da je izgubljen up na mlado nevesto, da nam je izpodletelo ono noč, pa da ni mogoče v drugič po kostanj v žerjavico. Poročaj mu tudi, kako je z našo poskušnjo, preslepiti gospodo z dokumenti ter jo prisiliti, da ga pokliče sama v domovino nazaj. Stori naj potem, kakor ga je volja. Jaz si umijem roki, če teče doma naravnost biričem v naročje in iz njega v višino na kolec med zemljo in nebom."

Molče so poslušali možakarji te besede, in marsikateremu so utripale trepalnice, kakor da bi mu silile solze iz očesa.

In ko je videl krivoverski glavar ginjenje svojih tovarišev, posilila ga je tudi nekaka tesnoba okoli srca. Ni mogel drugače, da je dal duška kamnu na prsih, meneč: "Naznanjam vam, prijatelji, da pokladam nocoj čast vašega načelnika, katero ste mi podelili, v vaše roke nazaj ter ne jemljem nobene odgovornosti več za stvari, ki se v bodoče vrše v naših zadevah. Jaz ne bom akličeal prej zopetnega zborovanja, dokler se sedanje okoliščine ne izpremeje v toliko, da moremo upati vsaj majhnega uspeha. A opominjam vas, delujmo tudi razkropljeni po deželi skrivaj vsak po svoji moči, kakor smo si obljubili in prisegli. Ko bi pa utegnili priti morda čes, da bi potrebovali kovača v Kranju na klanec, oglasite se!"

Molče so si podali možakarji potem desnice, kakor da bi bili gotovo vedeli, da je odzvonilo za vselej krivoverski moči na Slovenskem in da se ne bodo nikdar več zbrali vsi k verskemu posvetovanju.

ŠESTINDVAJSETO POGlavJE.

Mir je legel za nekaj časa po zadnjih dogodbah na slovensko deželo, po krivoverstvu zbehano. Nihče si ni upal odselej javna pridigovati za Lutrove ideje. Starim poznanim verskim reformatorem pa je jela stopati resno gospodiska na nogo. Gonila jih je navadno čez mejo v nemške provincije. Osobito Kamniški okraj, od sedaj pravo gnezdo krivoverskega strupa, iztrebil je sredno ubegli sodnik Kramar, ki je postopal odselej ostro proti svojim sovražnikom. Zaradit tega je polagoma izginilo mnogo oseb, ki so živele prej ob razširjevanju krivoverskih idej. Zopet drugi, ki so imeli svoje posestvo, akoravno zanemarjeno,

poprijeli so se vsaj videzno kmetovanja in svoje ga prejšnjega posla.

Konec prve reformacijske dobe uplival je torej jako uspešno na izboljšanje socialnega življenja. Ljudstvo se je tako rekoč po dolgem času oddahnilo od razburjenosti, katere se mu je prej vsiljevala dan na dan. In to priložnost je veri zvesto ostala katoliška duhovščina porabila za utrjenje omajenih stebrov katoličanstva in za razširjenje svojih trdnjav proti bodočim krivoverskim navalom.

Taki verski tabori so bili v prvi vrsti samostani. Trkali so torej višji duhovniki na vrata najbolj imenitnih družin in pridigovali za blagor večnega deštva in pokorščino v samotnem zidovju. In raz prične so oznanovali, kake odpustke in milosti si pridobijo tisti, ki pospešuje združeno duhovno življenje.

Naravno je torej, da je hitelo, kakor zgodovina vseh časov spričuje, tudi tu ljudstvo od ene skrajnosti v drugo. Kakor je prej ubogalo lutrove, tako se je odpovedalo sedaj v obilni meri sladkosti in svobodi sveta ter se zatekalo v mir zadovoljnost obljubjujoče celice samostanske. Od teh dob datuje tudi še dandanes več potov veliko premoženje in posestvo posameznih samostanov in verskih zadrug.

Soditi nočemo poslednjega raz narodno-gospodarskega stališča, ali raz verskega smemo trditi, da je to nepovoljno in neposredno koristilo in pospeševalo omiko, in po njej se je vzbujal i narodni čut našega ljudstva.

Če so hoteli duhovniki skrbeti za duševne blagor svojih srenj, treba jim je bilo v tekmovanju s svojimi rojaki, ki so še celo v prognanstvu čuvali svoje daljno, zapuščeno ljudstvo, pošiljati jim slovenske knjige v domovino, najprvo važnih pripomočkov. Tu pa velja izrek: klin s klinom izbijati.

Ako je bilo krivovercem mogoče v tujih nemških deželah spisovati knjige in tiskati v domači besedi, zakaj bi to v domovini ne bilo?

Prišel se je torej kakor črez noč duševen boj na komaj ozelenem versko-literarnem slovenskem polju. Kakor krepi vsako drugo tekmovanje moči ter čisti duh in povzdiguje, tako je tudi poslednje rodilo našemu spečemu in od vsega sveta zapuščenu rodu v kratkem času obilo verskih knjig v njegovem jeziku ter položilo nevedoma temelj poznejši svetski literaturi. In eden takih mogočnih tekmecev katoliške duhovščine na Slovenskem bil je Jarnej Knaflj. Ko je živel na Nemškem v prognanstvu, dobival je od ondotnega plemenitstva obilo materialne podpore za svoje krivoversko delovanje. Na njegovo čast moramo izreči tu, da v obilnosti živeti ni pozabili svoje daljne domovine in da ji je skušal po svojem prepričanju koristiti pri vsaki priliki. Vzpodbujal je svoje prijatelje v domovini k vztrajnosti, da si morajo prej ali pozneje priboriti popolno zmago.

Pregovor pravi, da se stoprav na tujem učimo domoljubja in da nam kaže daljina domače razmere v nekaki poetički svetlobi. Le dobro in lepo vidimo vse ondi, a črni pik in stvari, ki nam stavijo nepremagljive zapreke, ne poznamo. Le raz tega stališča moramo soditi Knafljevo požrtvovalnost do svojih rojakov in do domovine, ki mu je rodila malo prijetnih ur ter imela zanj samo preganjanje in nevaležnost. Neomahljivost v verskem delovanju pa je zajemal Knaflj nedvomljivo v svojej skrivni ljubezni.

Kdo ve, ali bi se ne bil naveličal svojega Sisyfovega truda, ko bi ne bil preračunil, da mu sije le na tem potu še malo upanja, da se združi enkrat s svojo nepozabljivo Lavro. Poskušal je sicer ubraniti ji vstop v samostan, in pozneje je najel svoje prijatelje, naj jo odpeljejo iz njega, a nepričakovana naključja so uničila naklepe.

V taki situaciji ga je tolažil morda zgled mojstra Lutra, ki si je našel tudi v samostanskem zidovju lek svojim srčnim ranam. Če je postala nekdanj lepa Katica srečna nevesta, zakaj bi ne mogla biti to tudi njegova Lavra, o kateri je prepričan, da ga neizmerno ljubi.

Zaradi tega ni mogel in ni hotel pretrgati ljubezenske zveze s sedanjo nuno Mekinjskega samostana. In to je bilo tudi mladi v prvih mladostnih sanjah v večno ječo vrženi deklici edina tolažba, da se odpro morda še nekdanj duri, ki jo popeljejo iz nesrečnega zidovja njenemu ženinu v naročje.

A med takim upom in strahom minolo je leto za letom. Gotovo bi se bilo že davno pozabilo Knafljevo ime na Slovenskem, ko bi se ne bili oglašali njegovi prijatelji pri raznih priložnostih tu in tam ter pridigovali in čuvali ljudi proti duhovnikom in cerkvi.

Izmed najbolj glasovitih in najbolj predrznih luterank bila je naša znanka Katarina Stobe. Hudobni ljudje so pač trdili, da deluje bolj iz sovraštva proti nezvestemu Knaflju kot iz prepričanja. Njena edina želja je bila, da izpodkoplje vso veljavo njegovo. Drugi so hoteli celo vedeti, da ni njena duševnost sem ter tja popolno normalna. Tudi naš znanec kovač Gogala iz Kranja je zopet zoper svojo obljubo popustil za vselej kovačijo ter postal potujoči Lutrov apostol. Več potov bi se mu bilo slabo godilo, ko bi ga ne bila rešila njegova silovita telesna moč iz sovražnih rok. Premagal in razkropil jih je toliko potov, da je postal mitična oseba, o kateri so govorili po vsej deželi in s katero so matere strašile svoje neubogljive otroke in se križale pred njim pobožne ženske. Gogalova zvesta pribojnika ostala sta tudi pisar Naglič in čevljarček Kriškar, akoravno sta zanj delovala navadno le na svojo roko in v raznih krajih.

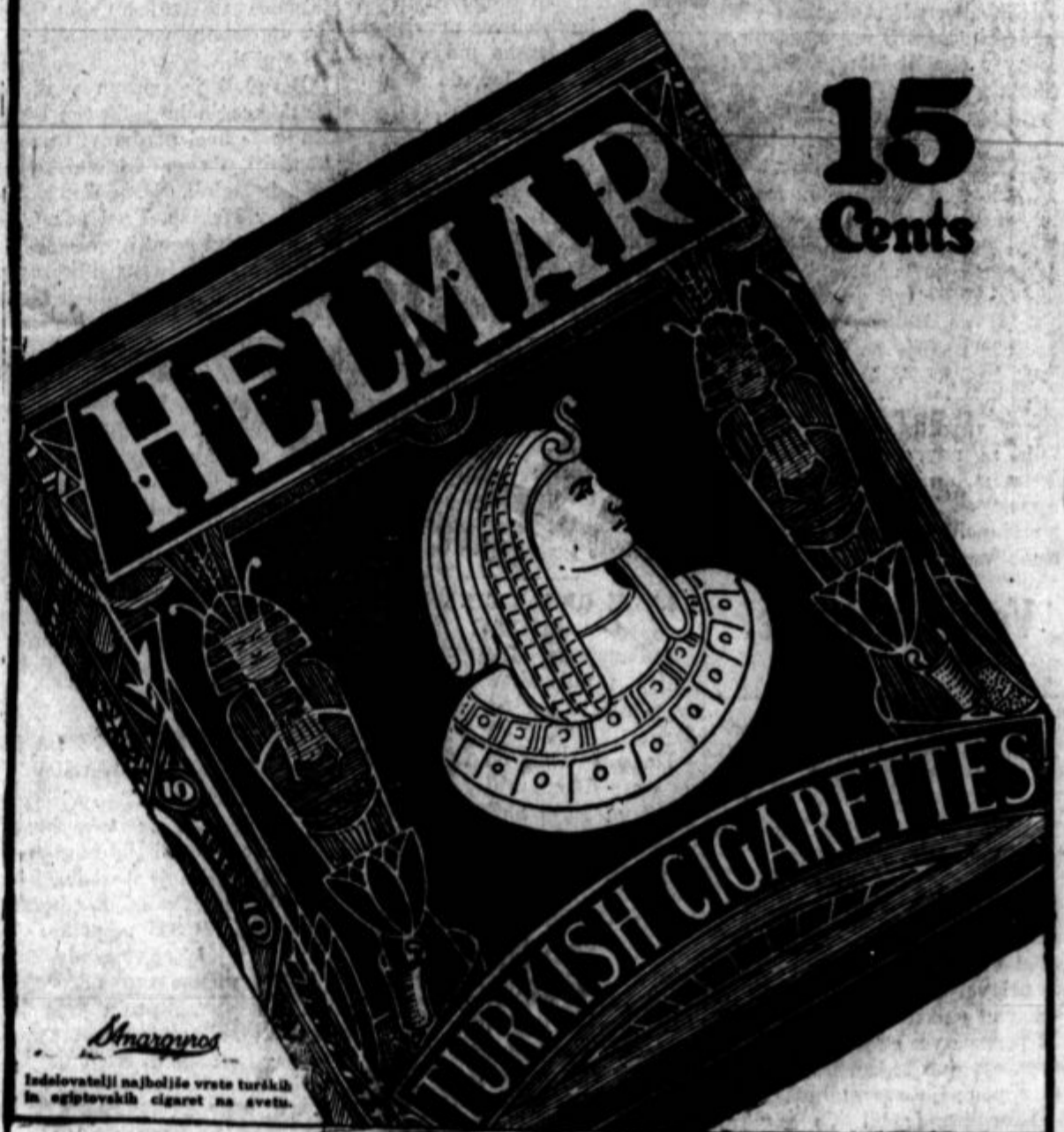
Umevno je torej, da bi mogla gosposka v takih okoliščinah opustiti preganjanja proti krivovercem. Slab uspeh in nepospitljiva predrznost luterancev stiskala ji je le še ostrejši bič v roke. Polnile so se ječe zatoženih in čestokrat po nedolžnem izdanih krivovercev; kajti od ostrosti do krivice je le ena stopinja.

(Dalje sledi).

Jaz sem rekel "Helmar!"

15 Cents

Quality-Superb

Potrebuemo izučene rudarje in delavce pri koks pečeh.

Premog je 6 do 7 in pol čevljev visok, dobra streha in tlak, prostor je suh, ni plina, rabijo se odprte svetilke. Delo je s strojem in pikom. Rudniki so vsi z uhomom in z električno razsvetljavo.

Osem urno delo, ampak prilika za nadčasno delo. Mi imamo vedno dovolj vozov in naši stalni in boljši rudarji zaslužijo od \$5.00 do \$10.00 dnevno.

Dobra 4-5-6 sobna stanovanja z vodo in električno razsvetljavo se dobe v najem po \$1.50 od sobe mesečno. Tu so prodajalne s primernimi cenami in naši delavci kupujejo, kjer jim je drago.

Tu so šole in prijazno podnebje ter lep kraj za naseljenje. Mi potrebuemo delavce za delo v Bower, W. Va. in za Coalton, W. Va. pri premogu in koku za šeleznico in tudi v Harding, W. Va. poleg Western Maryland, R. R. železnice.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmernih cenah.

ANTON ZORNIK, Herminie, Pa.

Vojaki! Vzemite "Prosveto" seboj v vojaški tabor. Pošljite nam naslov s starim vred čim pridete v vašbaljšo.

Prišite takoj ali pa pošlite za pojasnila na WEST VIRGINIA COAL AND COKE COMPANY, ELKINS, W. VA. (June 21.—28, July 5.—12.—19.—26, Aug. 2.—6.)